

**ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ЗАТВОРА В ГРАД ПЛЕВЕН,
ЗАТВОРНИЧЕСКИ ОБЩЕЖИТИЯ ОТ ОТКРИТ И ЗАКРИТ ТИП КЪМ НЕГО
И АРЕСТ – ГР. ПЛЕВЕН**

Съгласно Заповеди № РД-08-47 и № РД-08-48 от 28.03.2022 г. на омбудсмана на Република България, екип в състав: д-р Мариана Патрикова, Силвия Славева, Бойчо Арnaudов и Христина Рангелова извърши проверка в периода 29.03.2022 г. – 31.03.2022 г. в гореуказаните обекти.

Съгласно чл. 28в от Закона за омбудсмана, екипът действа като Национален превантивен механизъм (НПМ) с правомощията на омбудсмана по чл. 28а от този закон.

Проверката е планова и е свързана с предходни посещения в тези обекти и давани препоръки.

**ЗАТВОР – ГРАД ПЛЕВЕН, ЗАТВОРНИЧЕСКИ ОБЩЕЖИТИЯ ОТ ОТКРИТ И
ЗАКРИТ ТИП КЪМ НЕГО И АРЕСТ – ГР. ПЛЕВЕН**

А) Условия на живот, правен статут на лицата, право на труд

Затворът в гр. Плевен е в експлоатация от 1982 г. и би могъл да бъде определен като нов в сравнение с материалната база на останалите места за лишаване от свобода в Република България. Сградата първоначално е планирана и построена за общежитие, а в последствие статутът на общежитието е променен на затвор. От построяването му до 2012 г. са изградени единствено санитарни възли в помещенията на лишените от свобода.

В края на 2018 г. е стартирало външно саниране на целия корпус на затвора. Работата е осъществявана от външна фирма по договор с Държавно предприятие „Фонд затворно дело“ (ДПФЗД). Към момента на последната проверката, от Националния превантивен механизъм през 2019 г., санирането беше завършило. Изцяло санирани са и всички останали сгради, намиращи се на територията на затвора – гр. Плевен.

В затвора - гр. Плевен изтърпяват наказание лишени от свобода от Плевенска и Търговищка област.

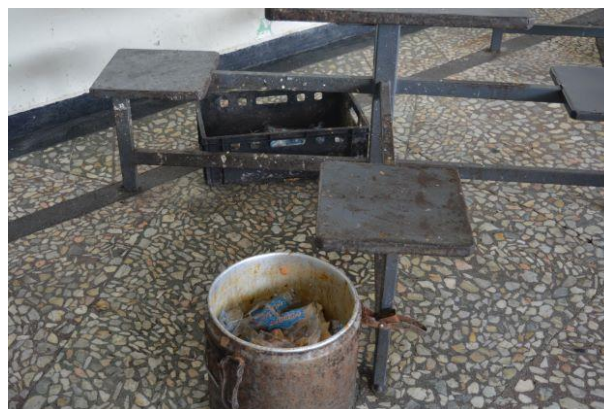
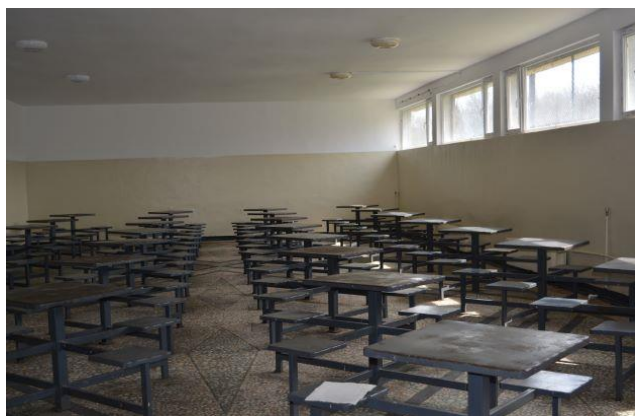
Разпределението на лишените от свобода е на база заповед № ЛС-04277/04.10.2002 г. и № ЛС-04-656/30.05.2009 г. на Министъра на правосъдието. От 01.06.2009 г. със заповед на Министъра изтърпяват наказание лишени от свобода от Плевенска и Търговищка област – открит тип, закрит тип и рецидивисти.

В първия ден от проверката (29.03.2022 г.) в корпуса на затвора имаше 291 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, като капацитетът на база 4 кв. м. е за 398 лишени от свобода.

Към 01.01.2022 г. общият брой на лицата изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“ в затвора – гр. Плевен е 302, от тях:

1. Осъдени – 278 л. св.;
- а) открит тип – 90 л. св.;
- б) закрит тип за нересидивисти – 72 л. св.;
- с) закрит тип за рецидивисти – 116 л. св.;
2. Подсъдими – 18 лица;
3. Обвиняеми – 6 лица.

Столовата, в която се хранят лишените от свобода, е в добро състояние, поддържа се необходимата чистота. Кухнята се нуждае от ремонт и смяна на настилката. Следва да бъдат подменени и сегашните електроуреди, тъй като са амортизирани и практически негодни за употреба.

Столовата, в която се хранят лишените от свобода

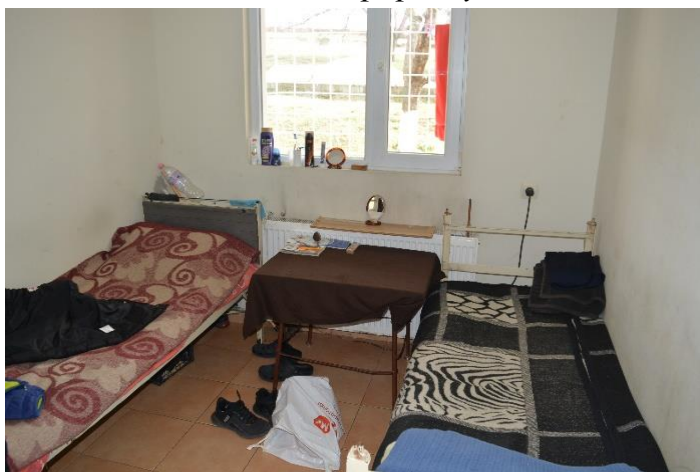

Електроуреди за подмяна в кухнята

Във всички проверени спални помещения материално - битовите условия са добри. Има изградени самостоятелни санитарни възли, които обаче се нуждаят от ремонт. На всеки етаж има изграден кухненски бокс (с печка и хладилник) и обща баня, предназначена за ползване от всички лишени от свобода, с изключение на изтърпяващите доживотни присъди. Тези помещения също се нуждаят от ремонт.

Снимките илюстрират условията в спалните помещения

Снимки на кухненски бокс с печка и хладилник

Изглед на общия санитарен възел

Предвид горепосоченото, омбудсманът като Национален превантивен механизъм отправя препоръка към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъдат отпуснати целеви финансови средства за извършване на ремонт на санитарните възли в спалните помещения на лишените от свобода, ремонт на кухнята и закупуване на нови електроуреди, смяна на подовата настилка и ремонт на общите бани, намиращи се на всеки етаж.

На първи етаж в корпуса на затвора са разположени медицински център със стоматологичен кабинет, болничен стационар и изолатор. Тук се настаняват лишени от свобода от първа и втора група. Спално помещение № 118 е обособено за настаняване на лишени от свобода по медико-социална индикация. По предоставена справка от администрацията на затвора, в деня на посещението от НПМ, на този етаж имаше общо 54 лица.

Медицинският център

На втория етаж се настаняват лишени от свобода от трета, четвърта и осма група (домакински щат). На този етаж има изградена и фитнес зала.

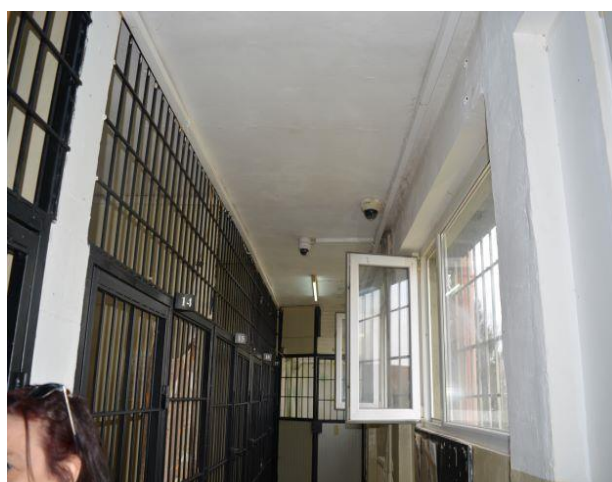
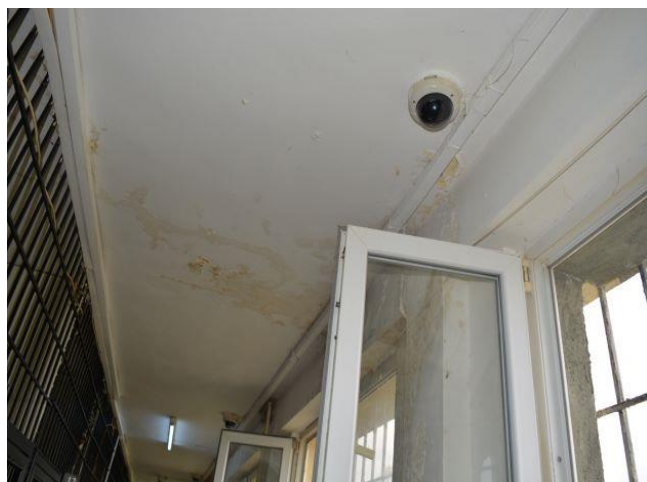
Изглед на фитнес залата

Зоната за повишена сигурност (ЗПС) и Арестът са позиционирани на третия етаж. В арестът имаше 46 задържани лица.

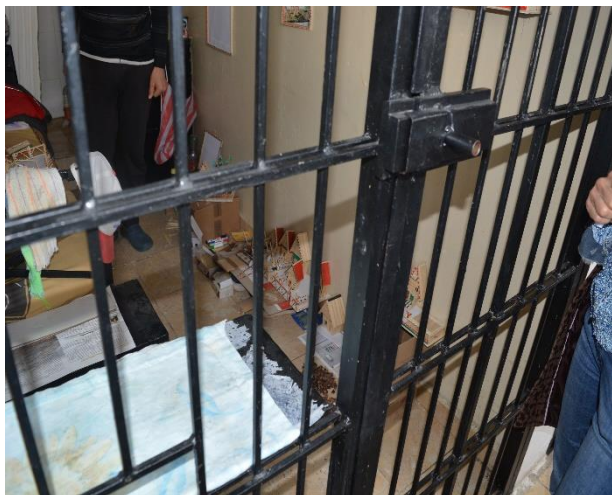
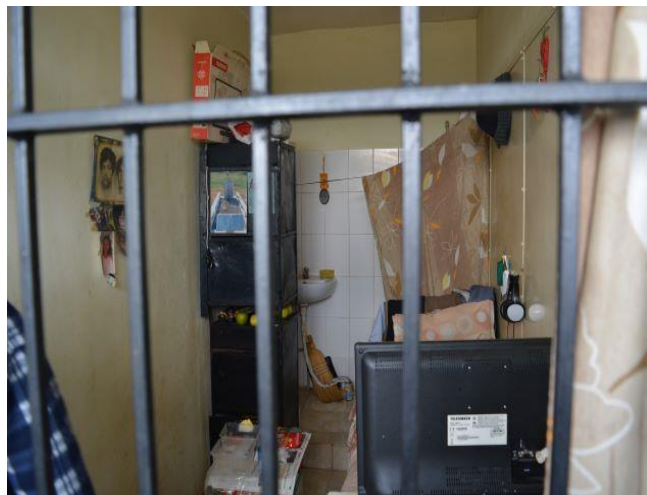
В деня на посещението (29.03.2022г.) в ЗПС бяха настанени 10 лица, изтърпяващи присъда „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“. След направен освежителен ремонт и преместването на наказателните килии на IV етаж, Зоната за повишена сигурност е разширена.

ЗПС представлява редица от 13 клетки, свързани от общ коридор, на чиято отсрещна стена са разположени прозорци за достъп до естествена светлина и свеж

въздух. Монтираните камери в коридора за непрекъснато видеонаблюдение, наблюдават по две клетки едновременно. В дъното на коридора има баня, която е отделена посредством найлонова завеса.

Зоната за повишена сигурност

Килиите, в които лицата изтърпяват наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“ са еднотипни, с квадратура около 7-8 кв.м. Всички имат метални черни решетки, вместо врати. Обзаведени са с метално легло, шкаф, мивка и тоалетна седалка, разположени в дъното на килията. На решетката от вътрешната страна е закрепен метален плот за хранене и пейка, монтирана към леглото. Преградата към тоалетната е с приблизителна височина под 1 метър или е просто таблата на леглото или шкафа. Самата тоалетна седалка се намира на около 30 см от пода и е разположена успоредно на решетката на килията. Следователно лицата не разполагат с никакво уединение и лично пространство, поради което някои от тях поставят завеси и/или вестници на решетките, за да е възможно да посещават тоалетна, необезпокоявано от наблюдението на камерите.

Омбудсманът като Национален превантивен механизъм отправя препоръка към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъдат отпуснати целеви финансови средства за препроектиране на цялата ЗПС и извършване на преустройство на самите

килии, като бъдат премахнати решетките, а килиите бъдат преместени така, че да се запази достъпът до естествена дневна светлина, като същевременно се осигури уединение на лицата, изтърпяващи наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“.

Също така, омбудсманът като Национален превантивен механизъм отправя препоръка към началника на затвора - гр. Плевен в най-кратки срокове да бъде изградена стена до тавана в килиите на лицата, изтърпяващи наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“, която да отделя санитарния възел от останалата част от помещението.

На четвърти (последен) етаж на затвора се настаняват лица от шеста и седма група, и Приемно отделение (ПО). Условиата също са добри, спазва се необходимата хигиена.

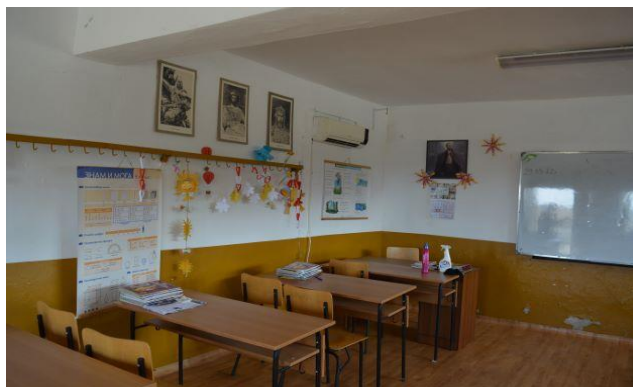
За календарната 2021 г. през Приемно отделение са преминали общо 253 лица, от които:

- осъдени: 208;
- Открит тип - 109
 - от тях за първи път в затвора - 87;
 - от тях за пореден път в затвора - 22.
- Закрит тип – 8.
- Рецидивисти – 91.

Обвиняеми и подсъдими лица: 45:

- от тях за първи път в затвора – 21;
- от тях за пореден път в затвора - 24.

От 2010 година към затвора в гр. Плевен е разкрит и функционира филиал за начално училищно обучение към СУ „Димитър Митев“ при затвора в гр. Ловеч. Всяка учебна година се предшества от интензивна кампания по разясняване, мотивиране и набавяне на удостоверения на лишените от свобода с образователни потребности за повишаване на грамотността им, съвместно с учителите. В четирите начални паралелки за учебната 2021/2022 година са започнали своето обучение 30 ученика.

Лишените от свобода, завършили начален курс на училищно обучение се мотивират да продължат образованието си в съществуващите основни и средни училища в системата на ГДИН. За обучение от V до XII клас за учебната 2021/2022 година са изпратени в ГДИН за превод комплекти на 19 кандидати.

За календарната 2021 година дисциплинарната практика в затвора е със следните измерения:

- Наградени са 206 лишени от свобода;
- Наказани са 185 лишени от свобода.

За периода от 01.01.2022 г. до 29.03.2022 г. в затвора – гр. Плевен са издадени общо 72 броя заповеди за извършени нарушения от лишените от свобода. За същия период са издадени общо 47 броя награди.

Утвърдените щатни длъжности за лишените от свобода, заети в обслужващата и комунално - битова дейност на затвора са едва 12% от наличния брой настанени лица. За календарната 2021 година са утвърдени 43 щатни длъжности. Ангажирани през 2021 година по тези длъжности са били около 70 лишени от свобода. Поради тази причина се търсят алтернативи за трудов ангажимент, чрез сключване на договори с външни фирми. Сезонно Община Плевен наема лишени от свобода, настанени в ЗООТ „Плевен“ за почистване и облагородяване района на парк „Кайлъка“. Широко се прилага и ползването на възможностите, които предоставя чл. 80 от ЗИНЗС - полагане на доброволен труд. За благоустройството, поддържането и хигиенизирането на помещенията и района на затвора и прилежащите към него обществения през календарната 2021 г. са ангажирани около 374 лишени от свобода.

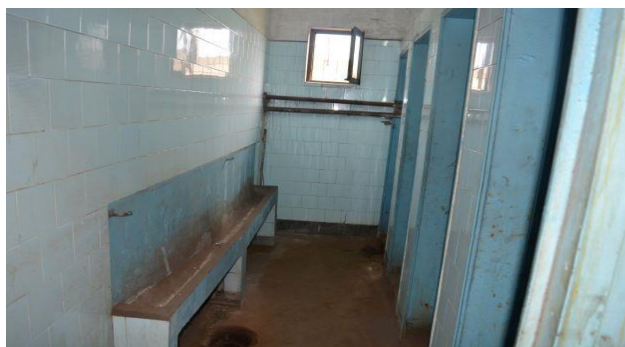
На територията на затвора функционират и два цеха за отдаване на труд от външни фирми: цех „Шлайф“ и цех „Дърводелски“. Към момента на посещението от екипа на НППМ 9 лица работеха в цех „Дърводелски“, а в цех „Шлайф“ бяха 18 лица.

Снимки от цех „Дърводелски“

Снимки от цех „Шлайф“

В Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) „Вит“ 3-та категория към Затвора - гр. Плевен 2-ра категория изтърпяват наказание „лишаване от свобода“, осъдени, на които съдът е определил първоначален „строг режим“, съгласно изискванията на чл. 58, т. 2, вр. с чл. 57, ал. 1, т. 2 и ал. 2 от ЗИНЗС.

ЗОЗТ „Вит“ се намира в непосредствена близост до затвора – гр. Плевен.

Към 31.12.2021 г. в ЗОЗТ „Вит“ са били настанени 25 лишени от свобода, като на „строг режим“ са били 18 лишени от свобода, а на „общ“ – 7 лишени от свобода.

ЗОЗТ „Вит“ разполага с четири спални помещения. При посещението на екипа на НППМ на 31.03.2022 г., имаше настанени 33 лица, от които само един не полага труд. Условията са добри. Общежитието разполага с оборудвано помещение за хранене и разливна, където се разпределя храната. Извън времето за хранене, тези помещения се заключват. Не е обособен кухненски бокс, където лишените от свобода да могат сами да приготвят своята храна. Налични са още спортна площадка и фитнес зала.

Омбудсманът като Национален превантивен механизъм отправя препоръка към началника на затвора – гр. Плевен да бъде изграден кухненски бокс, които да бъде на разположение на лицата от ЗОЗТ „Вит“.

След промяната на ЗИНЗС от февруари месец 2017 г. и увеличаване броя на лишените от свобода - категория открит тип, е преустроена още една сграда на територията на затвора за нуждите по настаняването на осъдените лица – ЗООТ „Плевен 2“.

Материално - битовите условия са добри, като има непрекъснат достъп до топла вода и всички лица са трудово ангажирани.

Затворническо общежитие от открит тип (ЗООТ) „Плевен“ е разположено в града на територията на бившето военно поделение. В ЗООТ „Плевен“ се настаняват лишени от свобода, преместени в затворническо общежитие от открит тип от началника на затвора, както и лишени от свобода, поставени на първоначален „общ режим“ и разпределени от комисията по разпределение при затвора – гр. Плевен. През 2021 г. числеността на ЗООТ „Плевен“, е достигнала до 56 лишени от свобода.

В деня на посещението (31.03.2022 г.) имаше настанени 35 лица, като всички са трудово ангажирани.

Сградата е на два етажа. В спалните помещения се спазва необходимата квадратура спрямо настанените лица, има изградени самостоятелни санитарни възли. Подовата настилка в помещенията се нуждае от смяна, както и следва да бъдат ремонтирани баните на етажа.

Общежитието разполага с голяма столова. Екипът на Националния превантивен механизъм констатира наличие на хлебарки в столовата.

Предвид горепосоченото, омбудсманът като НПМ отправя препоръка към ГДИН да бъдат отпуснати финансови средства за ремонт на санитарните възли и баните на етажа в ЗООТ „Плевен“, както и да бъде подменена настилката в спалните помещения.

Б) Медицинско обслужване, хигиенен и противоепидемичен контрол

По щат за Медицинския център (МЦ) на затвора е определена една бройка за медицинска сестра (вакантна в момента на проверката), чиято професионална компетентност не може да покрие заложените медицински дейности за лечебното заведение съгласно ЗИНЗС. За обезпечаване на дейността по граждански договор са назначени двама лекари (единият е ОПЛ) с работно време по половин ден, 2 пъти седмично, и един фелдшер на половин работен ден. При проверката екипът на НПМ разговаря само с медицинския фелдшер, въпреки че по график трябва да има лекар на смяна. Здравното обслужване на лишените от свобода и задържаните в ареста се извършва основно от медицинския фелдшер. Лекарите идват (за кратко) основно за отпускане на медицински направления. В проверените медицински досиета

първичните прегледи при постъпване на лишените от свобода, са правени от медицинския фелдшер. Омбудсманът като НПМ счита, че първичният медицински преглед следва да се извършва в пълен обем и от лекар, след като в затвора има назначен такъв. Лекарите не извършват диспансеризация на хронично болните, лишени от свобода. Следва да се отбележи, че при медицинските прегледи на лишени от свобода задължително присъства служител от надзорно - охранителния състав. По искане на фелдшера е разкрит пост № 8, като по този начин е нарушена конфиденциалността на прегледа.

Медицинският фелдшер поддържа регистър с информация за лишени от свобода със зависимости и следи за тяхното състояние. Диетичното хранене на лишените от свобода и качеството на приготвяната храна в кухнята на затвора се определя и следи отново от медицинския фелдшер.

В хода на проверката беше изискана и разгледана медицинската документация на двама починали - един лишен от свобода и един задържан. Беше установено, че лицата са имали тежки хронични заболявания, като едното от тях е починало в СБАЛЛС – гр. Ловеч и е извършена аутопсия. Починалият лишен от свобода е обект на прокурорска проверка.

Към МЦ има стационар с 10 легла, а килията на стационара се нуждае от ремонт. В МЦ функционира и стоматологичен кабинет. Оборудването на кабинета е осигурено от затвора, а лекарят по дентална медицина е по граждански договор и обслужва лишените от свобода по реда на НЗОК.

В МЦ се води Регистър за травматичните увреждания. За настоящата година има отразен един случай, а за миналата година осем случая. При проведените интервюта един от лишените от свобода съобщи, че има болки в сърдечната област и ускорена сърдечна дейност и е изразявал желание да бъде консултиран с кардиолог. Медицинският фелдшер се държал грубо с него, изгонил го от кабинета и не обърнал внимание на оплакванията. След намесата на екипа на НПМ лишеният от свобода е планиран за консултация. Друг лишен от свобода съобщи за болки в лявото бедро и нарушена проходимост на съдовете, за което не му се отпускат лекарства. Проверката в МЦ показва, че лишеният от свобода е консултиран два пъти със съдов хирург и му е назначена терапия, която е изпълнена.

Лишените от свобода, изтърпяващи присъда „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без замяна“, настанени в Зоната за повишена сигурност, съобщиха за лишен от свобода с психично заболяване, който постоянно вика и не могат да спят от него. Брат му, също лишен от свобода, съобщи, че след лечение в психиатричното отделение на СБАЛЛС – гр. Ловеч го връщат като „парцал“, дълго време не ставал от леглото и не можел да се храни. Счита, че му дават депо медикаменти, които не му понасят. Към момента на проверката лишеният от свобода е изведен отново и е хоспитализиран в психиатричното отделение на СБАЛЛС – гр. Ловеч, поради влошаване на състоянието му.

По постъпилите оплаквания от лишените от свобода до ГДИН за грубо отношение на медицинския фелдшер и игнориране на оплакванията на потърсилите помощ при него е извършвана проверка от сектор „Медицинско обслужване в МЛС“

на ГДИН и от Инспектората на Министерство на правосъдието. На място екипът на НППМ даде препоръка на началника на затвора да проведе разговор с медицинския фелдшер за недопускане на конфликтни ситуации между него и лишените от свобода при оказване на здравна помощ в затвора.

При проверката за спазване на изискванията за хигиена се установи, че на лишените от свобода е обезпечена възможност за къпане два пъти в седмицата, а на работещите - ежедневно. Има обособено място за фризьорски услуги. Спалното бельо се сменя веднъж седмично и се пере в пералнята на затвора. Не малка част от лишените от свобода ползват лично спално бельо. Температурата на пране и отпусканите препарати се следят от медицинския фелдшер. Прането на личните вещи е основно на ръка и повечето дрехи се простират в килиите, което увеличава влажността там, особено през зимните месеци. Температурата на въздуха в килиите е във физиологични граници. Във всички килии има дневна светлина.

В проверените работни обекти всички лишени от свобода използваха предпазни средства и работно облекло (с изключение на работни обувки). Планът на Службата по трудова медицина за работните места в затвора е от 2020 г., преутвърден за 2021 г. През настоящата година в работните обекти на затвора – гр. Плевен е извършена проверка от Инспекцията по труда. Дадени са препоръки към Държавно предприятие „Фонд Затворно дело“ и към работодателите. Препоръките са изпълнени.

Към момента на проверката в затвора – гр. Плевен, няма регистрирани случаи на COVID-19 инфекция. По-голяма част от лишените от свобода са с поставена бустерна доза от ваксина против COVID-19 инфекция.

ОМБУДСМАНЪТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ **ПРЕПОРЪЧВА:**

1. На Главния Директор на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“:

- да бъдат отпуснати целеви финансови средства за извършване на ремонт на санитарните възли в спалните помещения на лишените от свобода в затвора – гр. Плевен, ремонт на кухнята и закупуване на нови електроуреди, смяна на подовата настилка и ремонт на общите бани, намиращи се на всеки етаж;

- да бъдат отпуснати финансови средства за ремонт на санитарните възли и баните на етажа в ЗООТ „Плевен“, както и да бъде подменена настилка в спалните помещения.

- да бъдат отпуснати целеви финансови средства за пререконструиране на ЗПС в затвора - гр. Плевен и извършване на преустройство на самите килии, като бъдат премахнати решетките, а самите килии да бъдат преместени така, че да се запази достъпът до естествена дневна светлина, като същевременно се осигури уединение на лицата, изтърпяващи наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“.

2. На началник на затвора – гр. Плевен:

- да бъде изградена в най-кратки срокове стена до тавана в килиите на лицата, изтърпяващи наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без право на замяна“, която да отделя санитарния възел от останалата част от помещението;
- да бъде изграден кухненски бокс, които да бъде на разположение на лицата от ЗОЗТ „Вит“;
- да изисква по-голяма ангажираност на ОПЛ в медицинската помощ, предоставяна на лишените от свобода в затвора и задържаните в ареста, съгласно договорните отношения, и при необходимост от съдействие да се обърне към НЗОК.